

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 7627/2021
03.03.2022. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Марине Милановић, председника већа, Драгане Бољевић и Катарине Манојловић Андрић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Зоран Атељевић, адвокат из ..., против тужене ББ из ..., Република Српска, у чије име се појављује Миљкан Пуцар, адвокат из ..., Република Српска, ради развода брака и одлучивања о вршењу родитељског права, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против решења Вишег суда у Београду Гж2 200/21 од 15.07.2021. године, у седници већа одржаној дана 03.03.2022. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ решење Вишег суда у Београду Гж2 200/21 од 15.07.2021. године у ставовима другом и трећем изреке и предмет враћа другостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Решењем Првог основног суда у Београду П2 102/21 од 20.04.2021. године одбијен је приговор апсолутне ненадлежности суда Републике Србије за поступање у овом поступку.

Решењем Вишег суда у Београду Гж2 200/21 од 15.07.2021. године, донетим у другом степену, одбијена је жалба тужене и потврђено првостепено решење од 20.04.2021. године у делу којим је одбијен приговор ненадлежности суда Републике Србије за поступање по захтеву за развод брака (ставом првим изреке), док је првостепено решење укинато у делу којим је одбијен приговор ненадлежности суда Републике Србије за поступање по захтеву за вршење родитељског права, уређење начина одржавања личних односа тужиоца и малолетног детета и издржавање и тужба одбачена (став други изреке). Ставом трећим изреке одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажног решења донетог у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

У име тужене одговор на ревизију доставио је Миљкан Пуцар, адвокат из ..., Република Српска, БиХ.

Врховни касациони суд је, на основу члана 408. у вези са чланом 420. став 6. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18, 18/20), испитао ревизију изјављену против решења

другостепеног суда којим је поступак у спору из породичних односа правноснажно окончан пред судом Републике Србије, у смислу члана 420. став 1. у вези са чланом 16. став 3. ЗПП и чл. 201. и 208. Породичног закона, и закључио да је ревизија основана.

Наиме, првостепени суд је, решењем од 20.04.2021. године, одбио приговор апсолутне ненадлежности који је истакла тужена, наставши да је суд Републике Србије надлежан, сагласно члану 61. став 1. тачка 2. Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља, да поступа по тужби од 26.01.2021. године за развод брака парничних странака, поверавање туженој самосталног вршења родитељског права, уређење начина одржавања личних односа тужиоца са заједничким малолетним дететом и за одређивање тужиочевог доприноса у издржавању детета. Тај суд је имао у виду да тужена има пријављено пребивалиште у ..., где је и запослена и да су и она и малолетни син парничних странака држављани БиХ и Републике Српске, али и то да су странке брак закључиле у Београду (...2020. године), где је рођен њихов малолетни син ВВ (...2020. године), а нарочито то да је тужилац држављанин Републике Србије и да има пребивалиште у

Нашавши да је првостепени суд правилно закључио да је надлежан да донесе одлуку о разводу брака парничних странака, другостепени суд је у том делу потврдио првостепену одлуку о одбијању приговора ненадлежности домаћег суда. Притом је закључио да је првостепени суд погрешно оценио да је и за решавање осталих захтева (за вршење родитељског права, уређење личних односа и издржавање) надлежан тај суд, а не суд стране државе, због чега је другостепени суд у том делу тужбу одбацио, позивајући се на члан 66. поменутог закона и Конвенцију о надлежности, меродавном праву, признању и извршењу одлука и сарадњи у материји родитељске одговорности и мера за заштиту деце (члан 5. став 1).

Врховни касациони суд налази да је у поступку пред другостепеним судом учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју указује ревизија, о којој и Врховни касациони суд пази по службеној дужности, као и она из члана 374. став 1. у вези са чл. 389. став 1. и 378. став 3. ЗПП на коју тужилац такође указује ревизијом.

Одлучујући о жалби изјављеној у име тужене, којом се у конкретном случају спори надлежност домаћег суда, другостепени суд је применио Конвенцију о надлежности, меродавном праву, признању и извршењу одлука и сарадњи у материји родитељске одговорности и мера за заштиту деце од 19.10.1996. године која је у Републици Србији потврђена законом („Службени гласник РС–Међународни уговори“, број 20 од 09.11.2015, примењује се од 01.11.2016. године). Притом је занемарио чињеницу да се ова конвенција примењује између држава потписница, а да Босна и Херцеговина није потписница те конвенције, што значи да се одредбе конвенције не примењују у конкретном случају. Осим тога, другостепени суд је сматрао да се у конкретном случају може засебно одлучивати о разводу а засебно о вршењу родитељског права, као и да потоњи захтев треба третирати као самосталан и да у складу са тим треба оценити надлежност домаћег суда. Поступивши на тај начин другостепени суд је неправилно закључио да домаћи суд у конкретном случају није надлежан да донесе одлуку о захтевима за вршење родитељског права, уређење личних односа и издржавање.

С тим у вези, другостепени суд није водио рачуна да се одредбе Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља, с обзиром да је правни поредак Републике Србије јединствен (члан 194. став 1. Устава), примењују у складу са чланом 226. Породичног закона.

Наиме, Законом о решавању сукоба закона са прописима других земаља („Службени лист СФРЈ“, бр.43/82, 72/82-исправка, „Службени лист СРЈ“, бр.46/96, „Службени гласник РС“, бр.46/2006-др. закон) прописана је надлежност домаћег суда и онда кад тужени нема пребивалиште у земљи, ако је тужилац југословенски држављанин и ако има пребивалиште у земљи (као у овом случају), и то у споровима ради развода брака (члан 61. став 1. тачка 2) и у споровима о законском издржавању деце (члан 67. став 2). Исто важи и у споровима о чувању, подизању и васпитању деце, али само када су оба родитеља држављани СРЈ, односно Србије (члан 66. став 1). Међутим, правила о надлежности у свим овим споровима прописана су само за случај када се ти спорови воде као самостални.

Породични закон, у парничним поступцима у вези с породичним односима, уређује више ситуација у којима долази до атракције надлежности. Између осталог, у спору за развод брака у коме се истовремено одлучује и о вршењу родитељског права и издржавању детета, одредбама члана 226. прописано је да је суд дужан да пресудом у брачном спору одлучи о вршењу родитељског права (став 1), а може одлучити и о потпуном или делимичном решењу родитељског права (став 2) и одредити једну или више мера заштите од насиља у породици (став 3). Спором о вршењу родитељског права, у смислу чл. 68. до 74. Породичног закона којима се одређује садржина родитељског права, сматра се и спор о поверавању заједничког детета једном родитељу, начину одржавања личних односа детета са другим родитељем или одређивању висине доприноса за издржавање детета од стране другог родитеља. То значи да у случају какав је предметни, надлежни суд пред којим је покренут поступак за развод брака, бива надлежан и за остале породичне спорове, дакле и за спор о вршењу родитељског права, пошто се сви они морају истовремено решити и не могу се раздвајати, јер је тако најцелисходније и у најбољем интересу малолетног детета.

Поступивши супротно наведеном када је погрешно закључио да је домаћи суд ненадлежан да поступа о делу тужбеног захтева (вршењу родитељског права) и када је у том делу одбацио тужбу и на тај начин окончао поступак пред домаћим судом, другостепени суд је начинио битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, због које је побијана одлука морала бити укинута и предмет враћен другостепеном суду на поновно суђење, ради доношења одлуке о жалби изјављеној против првостепеног решења.

Када буде поново одлучивао о жалби изјављеној у име тужене, другостепени суд ће пре свега испитати, што је претходно пропустио да учини, а на шта се основано указује ревизијом, да ли је жалба дозвољена у смислу члана 378. став 3. ЗПП, односно да ли ју је изјавило лице овлашћено за изјављивање жалбе. Ово стога што пуномоћник физичког лица може бити, осим крвног сродника и представника службе правне помоћи јединице локалне самоуправе, под условима прописаним законом, још само адвокат (члан 85. став 2. ЗПП) и што се у списима налази писмено Адвокатске коморе Србије према коме лице које се појављује у име тужене није уписано ни у један од именика адвоката у Србији, а тужилац указује да адвокати из Босне и Херцеговине немају право да се баве адвокатуром на територији Републике Србије уколико нису

уписани у именик адвоката Адвокатске коморе Србије, сагласно чл. 14. и 25. Закона о адвокатури. Притом ће суд имати у виду да се право на бављење адвокатуром у Републици Србији стиче, у складу са одредбама Закона о адвокатури („Службени гласник РС“, број 31/11, 24/12-УС), доношењем одлуке о упису у именик адвоката и полагањем адвокатске заклетве (члан 5. став 1); као и то да су истим законом прописани и ближи услови за упис страног држављанина у именика адвоката (члан 14) и ограничења у његовом бављењу адвокатуром (члан 25). Уколико евентуално оцени да је жалба дозвољена, другостепени суд ће о њој донети одлуку имајући у виду цитиране одредбе Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља, које се примењују у складу са цитираним одредбама Породичног закона.

На основу изложених разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци овог решења, применом члана 415. став 1. у вези са чланом 420. став 6. ЗПП.

**Председник већа – судија
Марина Милановић,с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**